

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Tdo/1/2024
Identifikačné číslo spisu: 4220010470
Dátum vydania rozhodnutia: 06.02.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:4220010470.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Martiny Zeleňakovej a sudcov JUDr. Pavla Farkaša a JUDr. Dušana Szabóa, v trestnej veci obvineného I. Y., o povolenie obnovy konania, na neverejnom zasadnutí konanom dňa 6. februára 2024 v Bratislave, o dovolaní obvineného proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 30. novembra 2021, sp. zn. 1Tos/89/2021, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. f) Trestného poriadku dovolanie obvineného I. Y. odmieta.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Komárno (ďalej len „okresný súd“) uznesením z 3. augusta 2021, sp. zn. 3Nt/23/2020 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) podľa § 399 ods. 2 Trestného poriadku odmietol návrh U. Y., nar. X. L. XXXX a obvineného I. Y. (ďalej tiež „obvinený“ alebo „dovolateľ“) na povolenie obnovy konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozsudkom Okresného súdu Komárno z 20. októbra 2016, sp. zn. 11T/66/2014 v spojení s uznesením Krajského súdu v Nitre z 12. januára 2017, sp. zn. 4To/98/2016, pretože neboli splnené podmienky obnovy konania podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 30. novembra 2021, sp. zn. 1Tos/89/2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku uznesenie okresného súdu zrušil a podľa § 402 ods. 2 Trestného poriadku z dôvodu podľa § 399 ods. 2 Trestného poriadku návrh obvineného a U. Y. na povolenie obnovy konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozsudkom Okresného súdu Komárno z 20. októbra 2016, sp. zn. 11T/66/2014 v spojení s uznesením Krajského súdu v Nitre z 12. januára 2017, sp. zn. 4To/98/2016 odmietol, pretože nezistil dôvody v zmysle § 394 ods. 1, ods. 5 Trestného poriadku.

3. Obvinený, prostredníctvom ustanoveného obhajcu, podal 23. novembra 2023 dovolanie proti uzneseniu Okresného súdu Komárno z 3. augusta 2021, sp. zn. 3Nt/23/2020 v spojení s uznesením Krajského súdu v Nitre z 30. novembra 2021, sp. zn. 1Tos/89/2021, pričom uviedol, že dovolanie podáva v zmysle § 368 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku s použitím čl. 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 47 Charty základných ľudských práv a slobôd a Smernice EÚ 2016/343, z ktorých odvodzuje právo podať dovolanie aj voči právoplatnému rozhodnutiu súdu o ne/povolení obnovy

konania, a to s odôvodnením, že právo Európskej únie poskytuje rozsiahlejšiu ochranu, pretože zaručuje právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom v každom súdnom konaní.

4. Prípustnosť návrhu na povolenie obnovy konania obvinený založil na priamej aplikácii nadnárodných právnych aktov z dôvodu, že vnútroštátna právna úprava mu formálne takýto prostriedok negarantuje, ale naopak popiera právo na ochranu napriek tomu, že konečné rozhodnutie porušuje jeho základné práva. Z uvedeného potom obvinený vyvodil, že ustanovenie § 368 ods. 2 Trestného poriadku by sa malo vykladať v kontexte medzinárodných štandardov, pričom by mal mať zaručený účinný prostriedok nápravy v rámci troch stupňov súdnictva aj v konaní o obnove konania.

5. Pre prípad, že sa Najvyšší súd Slovenskej republiky s jeho argumentáciou nestotožní obvinený žiadal, aby sa obrátil na Súdny dvor Európskej únie s prejudiciálnou otázkou za účelom vyloženia obsahu a rozsahu práva na účinný prostriedok nápravy, teda posúdenia súladu vnútroštátnej zákonnej interpretácie práva na účinný prostriedok nápravy pred súdom podľa § 394 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku v spojení s § 368 ods. 1, ods. 2 a nasl. Trestného poriadku.

6. Obvinený ako dôvod dovolania označil § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ku ktorému uviedol, že rozhodnutím a v konaní, ktoré mu predchádzalo, bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu tým, že v konaní o povolenie obnovy konania pred okresným súdom nebolo správne posúdené, že až právoplatné rozhodnutia súdov o jeho neosvedčení sa v skúšobnej dobe podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody sú podľa ich povahy novou skutočnosťou zakladajúcou dôvod obnovy konania. Dovolateľ ďalej uviedol, že rozhodnutím, ktoré malo založiť obnovu konania v merite jeho odsúdenia, čo do výroku o treste, mu vzhľadom na jeho rodinné pomery bol uložený neprímeraný trest, pričom v následnom sťažnostnom konaní sa krajský súd touto jeho argumentáciou nezaoberal a nedal mu primeranú súdnu odpoveď. Obvinený doplnil, že konajúce súdy v rámci konania o povolení obnovy konania nezohľadnili ako dôvod obnovy konania vo vzťahu k rozhodnutiu súdov o výkone zvyšku trestu odňatia slobody jeho rodinné pomery, pričom v tejto súvislosti poukázal na zlý zdravotný stav jeho syna, o ktorého sa musí starať jeho manželka, ktorá sa z tohto dôvodu nemôže zamestnať a získať tak príjem potrebný na zabezpečenie potrieb rodiny.

7. Ďalším dôvodom na povolenie obnovy konania má byť podľa názoru obvineného nezákonné reťazenie ukladaných trestov odňatia slobody, podstata ktorého spočíva vo vzájomnej konkurencii trestov, ktoré sú založené na rovnakej skutočnosti. Rovnakou skutočnosťou je podľa názoru obvineného skutok, pre ktorý bol právoplatne uznaný vinným rozsudkom Okresného súdu Komárno z 20. októbra 2016, sp. zn. 11T/66/2014 v spojení s uznesením Krajského súdu v Nitre z 12. januára 2017, sp. zn. 4To/98/2016, ktorým mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 11 (jedenásť) rokov, pričom toto právoplatné odsúdenie bolo zároveň dôvodom na rozhodnutie o jeho neosvedčení sa v skúšobnej dobe predchádzajúceho podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody v trestnej veci Okresného súdu Trnava vedenej pod sp. zn. 3PP/134/2009, v ktorej mu bol nariadený výkon zvyšku trestu odňatia slobody vo výmere 2 (dva) roky, 9 (deväť) mesiacov a 7 (sedem) dní, v dôsledku čoho je povinný vykonať trest odňatia slobody v celkovej výmere 13 (trinásť) rokov, 9 (deväť) mesiacov a 7 (sedem) dní. Obvinený preto za novú skutočnosť odôvodňujúcu povolenie obnovy konania považoval uznesenie Okresného súdu Trnava z 25. júla 2017, sp. zn. 3PP/134/2009 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 3Tos/137/2017, ktorou skutočnosťou sa napadnuté uznesenie nezaobera.

8. Na podklade vyššie uvedených dôvodov dovolateľ navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil rozsudkom porušenia v dovolaní uvedených ustanovení zákona a zrušil napadnuté uznesenie ako aj predchádzajúce uznesenie okresného súdu.

9. Obvinený následne svoje dovolanie doplnil podaním zo 7. decembra 2023, v ktorom poukázal na prednosť práva Európskej únie a zároveň uvádzal podmienky, za ktorých konajúci súd nie je povinný položiť Súdnu dvoru Európskej únie prejudiciálnu otázku definovanú Ústavným súdom Slovenskej republiky v náleze z 28. júla 2022, sp. zn. III. ÚS 251/2022. Vo vzťahu k procesnej prípustnosti

dovolania obvinený opakovane poukázal na čl. 47 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), ktoré zaručujú právo na účinný prostriedok nápravy v prípade porušenia práv a slobôd zaručených právom Európskej únie, resp. Dohovorom. Dovolateľ ďalej nadväzujúc na svoju argumentáciu k výkladu ustanovenia § 368 ods. 2 Trestného poriadku (bod 4 tohto uznesenia) uvádzal, že je potrebné iniciovať konanie podľa čl. 144 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a opakovane žiadal, aby sa Najvyšší súd Slovenskej republiky obrátil na Súdny dvor Európskej únie s prejudiciálnou otázkou za účelom vyloženia obsahu a rozsahu práva na účinný prostriedok nápravy. V ďalšej časti doplnenia dovolania obvinený zopakoval svoju argumentáciu vzťahujúcu sa k účelu trestu a jeho primeranosti a tiež reťazeniu trestov vo vzťahu k svojim rodinným pomerom a zdravotnému stavu jeho syna. Dovolateľ preto navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky v zmysle čl. 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a s poukazom na čl. 47 Charty základných práv Európskej únie uznesením vyslovil, že rozhodnutím Okresného súdu Komárno z 3. augusta 2021, sp. zn. 3Nt/23/2020 ako aj uznesením Krajského súdu v Nitre z 30. novembra 2021, sp. zn. 1Tos/89/2021 bol porušený Dohovor ako aj Charta základných práv Európskej únie v jej čl. 47 a čl. 49 ods. 3.

10. K dovolaniu obvineného sa vyjadrila prokurátorka Okresnej prokuratúry Komárno (ďalej tiež „prokurátorka“), ktorá okrem iného uviedla, že napadnuté uznesenie nie je rozhodnutím, ktoré by bolo uvedené v § 368 ods. 2 Trestného poriadku, a preto proti nemu nie je možné podať dovolanie. Zároveň poukázala na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. decembra 2022, sp. zn. 1Tdo/82/2022, ktorým už bolo odmietnuté predchádzajúce dovolanie obvineného proti napadnutému uzneseniu. Prokurátorka preto navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie obvineného podľa § 382 písm. f) Trestného poriadku odmietol.

11. Na vyjadrenie prokurátorky obvinený reagoval podaním doručeným okresnému súdu 28. decembra 2023, v ktorom uviedol, že prokurátorka nedokázala ani minimálne popísať, čo má na mysli, resp. reagovať na jeho argumentáciu vo vzťahu k neprimeranému trestu odňatia slobody. Dovolateľ ďalej namietal poukaz prokurátorky na predchádzajúce uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. decembra 2022, sp. zn. 1Tdo/82/2022 s odôvodnením, že predmetné uznesenie nemôže meniť rozhodnutie ani Súdneho dvora Európskej únie a ani rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky.

12. Spis Okresného súdu Komárno bol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky predložený na rozhodnutie o dovolaní obvineného 4. januára 2024, pričom trestná vec obvineného bola pridelená na prejednanie a rozhodnutie senátu 4T, ktorého členmi podľa Rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2024 sú sudcovia JUDr. Pavol Farkaš, JUDr. Martina Zeleňaková, JUDr. Dušan Krč - Šebera a JUDr. Dušan Szabó. Podľa osobitnej časti Rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2024 vo veciach, v ktorých poradové číslo registra, pod ktorým sú zaevidované, končí číslicami 1, 3, 6 a 9 je sudcom spravodajcom JUDr. Dušan Szabó s tým, že v týchto prípadoch vec prejedná a rozhodne senát v zložení JUDr. Martina Zeleňaková, JUDr. Pavol Farkaš a JUDr. Dušan Szabó.

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) v rámci skúmania splnenia procesných podmienok na podanie dovolania zistil, že dovolanie bolo podané včas (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), avšak toto bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému nie prípustné (§ 368 ods. 2 Trestného poriadku).

14. Z predloženého spisu najvyšší súd zistil, že obvinený sa svojim návrhom doručeným okresnému súdu 12. októbra 2020 domáhal povolenia obnovy konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozsudkom Okresného súdu Komárno z 20. októbra 2016, sp. zn. 11T/66/2014 v spojení s uznesením Krajského súdu v Nitre z 12. januára 2017, sp. zn. 4To/98/2016.

15. Obvinený po právoplatnom skončení konania o povolení obnovy konania podal 24. marca 2023 proti napadnutému uzneseniu dovolanie sám a následne, 23. novembra 2023, aj prostredníctvom okresným súdom ustanoveného obhajcu. Ustanovený obhajca v úvode podaného dovolania výslovne uviedol, že

obvineného poučil o tom, že napadnuté uznesenie nie je rozhodnutím, proti ktorému je možné podať dovolanie, avšak obvinený na podaní dovolania trval.

16. Podľa § 368 ods. 1 Trestného poriadku Dovolanie možno podať proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo ak boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371.

17. Podľa § 368 ods. 2 Trestného poriadku Ak tento zákon neustanovuje inak, rozhodnutím podľa odseku 1 sa rozumie

- a) rozsudok a trestný rozkaz,
- b) uznesenie o postúpení veci okrem uznesenia o postúpení veci inému súdu,
- c) uznesenie o zastavení trestného stíhania,
- d) uznesenie o podmieňanom zastavení trestného stíhania,
- e) uznesenie o podmieňanom zastavení trestného stíhania spolupracujúceho obvineného,
- f) uznesenie o schválení zmiernosti a zastavení trestného stíhania,
- g) rozhodnutie o uložení ochranného opatrenia,
- h) rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu podľa písmen a) až g), alebo rozhodnutie, ktorým odvolací súd na základe riadneho opravného prostriedku vo veci sám rozhodol.

18. Obvinený vo svojom dovolaní označil ako rozhodnutie, proti ktorému jeho dovolanie smeruje, uznesenie Krajského súdu v Nitre z 30. novembra 2021, sp. zn. 1Tos/89/2021. Napadnutým uznesením síce bol zamietnutý riadny opravný prostriedok, avšak išlo o opravný prostriedok - sťažnosť, podanú proti uzneseniu okresného súdu, ktorým bol odmietnutý návrh na povolenie obnovy konania. Uznesenie okresného súdu v trestnej veci obvineného teda nie je žiadnym z rozhodnutí vymenovaných v § 368 ods. 2 písm. a) až písm. g) Trestného poriadku, v dôsledku čoho napadnuté uznesenie nie je ani rozhodnutím podľa § 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku. Z uvedeného potom vyplýva, že obvinený podal dovolanie proti takému právoplatnému rozhodnutiu súdu, proti ktorému ho Trestný poriadok podať neumožňuje.

19. Vo vzťahu k nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež „ústavný súd“) z 28. júla 2022, sp. zn. III. ÚS 251/2022, na ktorý obvinený poukazuje v súvislosti so svojou argumentáciou o nevyhnutnosti iniciovania prejudiciálneho konania, najvyšší súd uvádza, že ústavný súd v predmetnom náleze uviedol, že v zmysle konštantnej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie „môže byť vnútroštátny súd oslobodený od povinnosti predložiť prejudiciálnu otázku len v prípade, ak konštatoval, že položená otázka nie je relevantná alebo že predmetné ustanovenie práva Únie už bolo predmetom výkladu zo strany SD EÚ, alebo že správny výklad práva Únie sa javí byť taký jasný, že neponecháva miesto pre žiadne primerané pochybnosti“ (rozsudok Súdneho dvora zo dňa 6. októbra 1982 vo veci 283/81, Cilfit a i., EU:C:1982:335, bod 21; z novších rozsudkov Súdneho dvora zo 6. 10. 2021 vo veci C-561/19, Consorzio Italian Management e Catania Multiservizi et Catania Multiservizi, EU:C:2021:799, bod 33). Ústavný súd v citovanom náleze ďalej uviedol, že účastník konania pred vnútroštátnym súdom nemá nárok na predloženie prejudiciálnej otázky, čo potvrdil aj Európsky súd pre ľudské práva v rozsudku zo dňa 20. septembra 2011 vo veci Ullens de Schooten a Rezábek proti Belgicku (sťažnosti č. 3989/07 a 38353/07), kde ESĽP uviedol, že Dohovor sám osebe negarantuje právo na to, aby vnútroštátny sudca predložil prejudiciálne otázky inému vnútroštátnemu alebo nadštátnemu súdnemu orgánu. Napriek tomu z čl. 6 ods. 1 Dohovoru vyplýva povinnosť vnútroštátneho súdu odôvodniť odmietnutie návrhu na predloženie prejudiciálnej otázky s ohľadom na výnimky vyplývajúce z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie. Vnútroštátny súd teda musí uviesť dôvody, pre ktoré sa domnieva, že ide o situáciu, v ktorej je oslobodený od povinnosti predložiť prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru EÚ.

20. Podľa čl. 47 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie Každý, koho práva a slobody zaručené právom Únie sú porušené, má za podmienok ustanovených v tomto článku právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom.

21. Podľa čl. 13 Dohovoru Každý, koho práva a slobody priznané týmto Dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

22. Najvyšší súd dospel k záveru, že výklad ustanovenia § 368 ods. 2 Trestného poriadku v nadväznosti na ustanovenia § 394 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku nepodlieha povinnosti iniciovania prejudiciálneho konania za účelom vyloženia obsahu a rozsahu práva na účinný prostriedok nápravy. Obnova konania je v rámci Trestného poriadku zaradená do tretieho oddielu ôsmej hlavy jeho tretej časti medzi mimoriadne opravné prostriedky. Obnova konania tak sama osebe predstavuje účinný prostriedok nápravy, ktorého účelom (okrem iného) je odstrániť nedostatky v skutkových zisteniach právoplatných rozhodnutí všeobecných súdov, pokiaľ dodatočne vyšli najavo nové skutočnosti a dôkazy, ktoré neboli súdu skôr známe, a preto ani nemohli byť vzaté do úvahy pri rozhodovaní. Ani Dohovor a ani Charta základných práv Európskej únie nezakladajú povinnosť členských štátov umožniť preskúmavanie rozhodnutí v rámci konania o mimoriadnych opravných prostriedkoch prostredníctvom ďalšieho, resp. iného mimoriadneho opravného prostriedku. Z uvedeného potom vyplýva, že obvineným nastolená otázka výkladu ustanovenia § 368 ods. 2 Trestného poriadku v nadväznosti na ustanovenia § 394 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku jednak nie je v prejednávanej trestnej veci relevantná a zároveň výklad práva Európskej únie v tomto smere neobsahuje žiadne pochybnosti. Najvyšší súd preto prejudiciálne konanie pred Súdny dvorom EÚ neinicioval.

23. Napokon ústavný súd už opakovane v rovnakých veciach odmietol ústavné sťažnosti obvineného namierené proti rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktorými boli odmietnuté jeho dovolania smerujúce proti rozhodnutiam krajským súdom v konaniach o návrhoch na povolenie obnovy konania z dôvodu, že dovolanie proti takýmto rozhodnutiam nie je prípustné (III. ÚS 330/2023, I. ÚS 221/2023, III. ÚS 135/2023).

24. Podľa § 382 Trestného poriadku Dovolací súd na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, odmietne dovolanie, ak

- a) bolo podané oneskorene,
- b) bolo podané neoprávnenou osobou,
- c) je zřejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371,
- d) nie sú splnené podmienky dovolania podľa § 372 alebo § 373 ani po postupe podľa § 379 ods. 1,
- e) dovolanie ani po postupe podľa § 379 ods. 1 neobsahuje náležitosti uvedené v § 374 ods. 1 alebo 2,
- f) bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

25. Vzhľadom na skutočnosť, že dovolanie bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, Najvyšší súd Slovenskej republiky ho podľa § 382 písm. f) Trestného poriadku bez vecného prieskumu odmietol.

26. Toto uznesenie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.